

ความรับผิดชอบในสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทยกับบริษัทเอกชนต่างประเทศ

นางสาวพรรณิ วาณิชสรพร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-623-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012812

I 10295653

CONTRACTUAL RESPONSIBILITY BETWEEN THE GOVERNMENT AGENCIES OR
STATE ENTERPRISES OF THAILAND AND FOREIGN CORPORATIONS

Miss Pannee Wanishson

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-623-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความรับผิดชอบในสัญญาระหว่างส่วนราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจไทย
กับบริษัทเอกชนต่างประเทศ

โดย

นางสาวพรณี วาณิชสรรพ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไผ่วิไลกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุธาบตี สัตตบุศย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์เดชอุดม ไกรฤทธิ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความรับผิดชอบในสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทย
กับบริษัทเอกชนต่างประเทศ

ชื่อนิสิต น.ส. พรรณี วาณิชสรรพ์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บังจตุสานนท์

ภาควิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

สัญญาระหว่างรัฐและบริษัท เอกชนต่างประเทศนั้นอาจจะมีข้อสงสัยว่าการผิดสัญญาโดยรัฐจะถือเป็นการผิดกฎหมายตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองหรือไม่ เนื่องจากคู่สัญญาฝ่ายรัฐมิได้มีฐานะเป็นเพียงแต่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาเท่านั้น แต่ยังมีฐานะเป็นรัฐอธิปไตยผู้มีอำนาจอธิปไตยและเป็นผู้กระทำการในนามมหาชน อาจจะทำให้กล่าวได้ว่าข้อคิดเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาว่าการผิดสัญญาดังกล่าว โดยรัฐนั้นจะทำให้คู่สัญญาฝ่ายรัฐมีความรับผิดชอบตามสัญญา โดยหลักกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่นั้นยังไม่เป็นที่ยุติ

ในปัจจุบัน สัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทยและบริษัทเอกชนต่างประเทศได้เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ถ้าบริษัทเอกชนต่างประเทศร้องเรียนว่าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในสัญญาแล้ว การผิดสัญญาของภาครัฐบาลเช่นนี้จะทำให้คู่สัญญาภาครัฐบาลมีความรับผิดชอบระหว่างประเทศหรือไม่

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์คือ จะทำการศึกษาความรับผิดชอบตามสัญญาซึ่งเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือการผิดสัญญาของภาครัฐบาลจากสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทยกับบริษัทเอกชนต่างประเทศ โดยศึกษาจากสัญญาระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศที่อยู่ในบังคับของกฎหมายภายใน และสัญญาสัมปทานที่อยู่ภายใต้บังคับของบท

บัญญัติกฎหมายไทยและหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เนื่องจากในระบบกฎหมายต่าง ๆ ที่มีหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญา นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาจะกำหนดโดยกฎหมายซึ่งจะเป็นพื้นฐานรองรับการปฏิบัติของคู่สัญญาในสัญญาคงกล่าว กฎหมายที่นำมาบังคับใช้ในสัญญานี้ จะนำมาวินิจฉัยปัญหาการผิดสัญญา

จากการศึกษาผู้เขียนมีข้อคิดเห็นว่า ในกรณีสัญญาที่นำกฎหมายภายในมาบังคับใช้ในสัญญา การผิดสัญญาไม่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายรัฐมีความรับผิดชอบระหว่างประเทศ ความรับผิดชอบตามสัญญาคือความรับผิดชอบตามบทบัญญัติกฎหมายภายในของรัฐที่บังคับใช้ในสัญญา ความรับผิดชอบระหว่างประเทศของรัฐจะเกิดขึ้นต่อเมื่อคู่สัญญาฝ่ายรัฐได้กระทำละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อกันต่างชาติ หรือ การกระทำความผิดอื่น ๆ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

ในกรณีสัญญาสัมปทานปิโตรเลียมระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและบริษัทเอกชนต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยข้อตกลงที่กำหนดไว้โดยเฉพาะว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมจะไม่ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดต่าง ๆ ในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม ผลประโยชน์ สิทธิ และหน้าที่ของคู่สัญญาอีกฝ่าย โดยปราศจากความยินยอมของคู่สัญญาฝ่ายบริษัทเอกชนต่างประเทศ ข้อกำหนดเช่นนี้มีคุณค่าตามกฎหมายเป็นการให้คำมั่นโดยรัฐ (รูปแบบหนึ่งของการกระทำฝ่ายเดียวต่าง ๆ ของรัฐ) ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญซึ่งทำให้อาจกล่าวได้ว่า สัญญาสัมปทานปิโตรเลียมเป็นสัญญาที่มีลักษณะระหว่างประเทศเพราะเหตุว่าคู่สัญญาได้จำกัดความเป็นอิสระในฐานะ รัฐอธิปไตยที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนสัญญา คู่สัญญาฝ่ายรัฐไม่สามารถที่จะไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีในสัญญา โดยปราศจากความรับผิดชอบของรัฐใด

Thesis Title Contractual Responsibility between the
Government Agencies or State Enterprises of
Thailand and Foreign Corporations.

Name Pantee Wanishson

Thesis Advisor Assistant Professor Chumporn Pachusanond Ph.D.

Department Law

Academic Year 1986

ABSTRACT

In contracts between States and foreign corporations, there is a question of how far a breach of contractual obligation becomes subject to public international law. Since the contracting state is not only a party in contract but also a sovereign that enjoys the attributes of sovereignty and public personality, here there is no unanimity of legal opinion that a breach by a state of such a contract will create its responsibility at international law.

Up to the present time, contracts between government agencies, or state enterprises of Thailand and foreign corporations have been increasing considerably. If a foreign corporation alleges that a government agency or state enterprise of Thailand has failed to perform its obligations under the contract, here, there is a doubt whether or not the breach can give rise to international responsibility.

The objective of this thesis is to study contractual responsibility arising from non-performance, or breach of contract,

of government agencies or state enterprises of Thailand with foreign corporations. It focuses on state contracts exclusively governed by municipal law, and concession agreements governed by provisions of Thai and international law. Because all legal systems ordinary have a concept of contract, the contractual relationship is created by the law giving legality to various acts of the parties to the transactions, the applicable law will determined the question of a breach of contract.

This study finds that in the case of ordinary state contracts (those governed by municipal law) international responsibility is not created by the mere breach on the part of the State of its contractual obligations. Contractual responsibility is therefore, identical with the liability under municipal law governing such contractual relationship. Here, international responsibility arises only if the state violates international obligation of the State regarding the treatment of aliens or other internationally wrongful acts.

The concession agreement between the Ministry of Industry and foreign corporations contains specific commitments of the Ministry of Industry not to alter by legislation or by any other means, terms of the concession agreement (interests, rights and responsibilities) without the consent of the foreign corporation. The legal value of that terms are identical with the State promises (one type of unilateral acts of State). That terms are

the most significant factor from which one may infer that the concession agreement has been internationalized because the contracting state has restricted the State's freedom to amend or terminate the contract. The contracting State can not breach such terms without involving the responsibility of State.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุบันท์ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และความรู้ในทางกฎหมาย อันเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน วิทยานิพนธ์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสัญญาต่าง ๆ ที่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจได้กระทำกับบริษัทเอกชนต่างประเทศ ดังเช่น อาจารย์คัมภีร์ แก้วเจริญ อัยการประจำกรม กองที่ปรึกษา กรมอัยการ จุฬอัครศิริ บุรุษศิริ เศรษฐการ 5 กองนโยบายการเงิน กุระทรวงการคลัง, จุฬไกรฤทธิ นิลอุหา วิศวกรปิโตรเลียม 6 ฝ่ายควบคุมการผลิต กองเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม, จุฬอรรถพร วัฒนวิสุทธิ์ หัวหน้าแผนกตรวจและวิเคราะห์สัญญาต่างประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต, จุฬอ้อยทิพย์ มงคลสวัสดิ์ หัวหน้าแผนกประสานงานแหล่งเงินทุน กองจัดหาต่างประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต และบุคคลท่านอื่น ๆ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสัญญาระหว่างภาครัฐบาลและบริษัท เอกชนต่างประเทศ

และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โมวิโลกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รองศาสตราจารย์ ดร. สุธาบที สัตตบุศย์, ผศ. ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย, อาจารย์เดชอุดม ไกรฤทธิ ที่ได้สละเวลาในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนที่อยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบบูชาคุณครูบาอาจารย์ที่ได้สั่งสอนมาและบรรดาผู้เขียนหนังสือตลอดจนบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียน ส่วนข้อบกพร่องทั้งหลายนั้นผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

คำย่อ (Abbreviation)

AJIL	American Journal of International Law
BYIL	British Yearbook of International Law
ICJ	International Court of Justice
ICLQ	International Comparative Law Quarterly
ILC	International Law Commission
ILM	International Legal Materials
Int'l Lawyer	International Lawyees
ILR	International Law Reports
J.W.T.L.	Journal of World Trade Law
PCIJ	Permanent Court of International Justice
RCADI	Recueil de Cours de l' Academie de Droit International
Revue Belge D.I.	Revue Belge Droit International
UNRIAA	United Nations Report of International Arbitral Awards.
Y.B.Int'l L. Comm.	Yearbook of International Law Commission.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
คำย่อ (Abbreviation)	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 ลักษณะสัญญาาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทยและ เอกชนต่างประเทศ.....	12
1. สัญญาะระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศ.....	12
2. ประเภทต่าง ๆ ของสัญญาะระหว่างส่วนราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจไทยและเอกชนต่างประเทศ.....	16
2.1 สัญญาเกี่ยวกับการจัดซื้อ การว่าจ้าง (Contract for the supply of goods and services).....	16
สัญญาว่าจ้างของส่วนราชการ.....	17
สัญญาเกี่ยวกับการจัดซื้อ การว่าจ้างของ รัฐวิสาหกิจ.....	18
2.2 สัญญาเงินกู้ (Loan Agreement)	19
2.3 สัญญาสัมปทาน (Concession)	25
2.3.1 ลักษณะของสัญญา.....	25
2.3.2 รูปแบบของสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม ระหว่างรัฐวิสาหกิจฝ่ายรัฐบาลและบริษัทเอกชนต่างประเทศ.....	30
2.3.3 ลักษณะในทางสัญญาของสัญญาสัมปทาน ปิโตรเลียมระหว่างฝ่ายรัฐบาลและบริษัทเอกชนต่างประเทศ.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

องค์ประกอบของสัญญาสัมปทานจากหลัก	
กฎหมายเอกชนและหลักกฎหมายมหาชน.....	32
3. ส่วนประกอบในสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ไทยกับบริษัทเอกชนต่างประเทศ.....	34
3.1 สัญญาระหว่างประเทศ.....	35
3.2 คู่สัญญาในสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ไทยและบริษัทเอกชนต่างประเทศ.....	37
3.2.1 คู่สัญญาฝ่ายรัฐบาลและความสามารถ ในการทำสัญญา.....	37
3.2.2 คู่สัญญาฝ่ายเอกชนต่างประเทศ.....	38
3.2.2.1 สัญชาติของคู่สัญญาฝ่าย เอกชนต่างประเทศ.....	40
3.2.2.2 ความสามารถของคู่สัญญา ฝ่ายเอกชนต่างประเทศ.....	45
3.3 กฎหมายที่นำมาบังคับใช้ในสัญญาระหว่างส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจไทย และเอกชนต่างประเทศ.....	46
3.3.1 การเลือกกฎหมายที่นำมาบังคับใช้ใน สัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทยกับเอกชนต่าง ประเทศ.....	48
3.3.2 แนวทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายที่คู่กรณีเลือก หรือ กฎหมายที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่กรณี (La Loi Choisie ou La Loi D'autonomie)	50
ก. ทฤษฎีแรก "อัตตนิยมบริสุทธิ์" (Subjectivism Pur)	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข. ทฤษฎีการหาจุดนำหนักของสัญญา (La Théorie de la Localisation).....	54
ค. ทฤษฎีอัตถนิยมประยุกต์ (Subjectivism Modéré)	56
3.3.3 ระบบกฎหมายที่นำมาบังคับใช้ในสัญญา ระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนต่างประเทศ.....	57
ก. บทบัญญัติกฎหมายไทย.....	58
ข. บทบัญญัติกฎหมายไทยและหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศ.....	60
1. ลักษณะการนำบทบัญญัติ กฎหมายไทยและหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับใช้ใน สัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	60
1.1 การวินิจฉัยของอนุญาโต ตุลาการในปัญหาการนำบทบัญญัติกฎหมายภายในและหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศมาบังคับใช้ในสัญญาสัมปทาน.....	62
ก. การบังคับใช้ร่วมกัน	62
ข. นำหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศมาบังคับใช้.....	67
1.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการ นำบทบัญญัติกฎหมายไทยและหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับ ใช้ในสัญญา.....	71
2. หลักกฎหมายระหว่างประเทศใน สัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บท

หน้า

	2.1 หลักกฎหมายระหว่าง	
ประเทศที่อนุญาตให้ตุลาการนำมาบังคับใช้ในการระงับข้อพิพาท		
จากสัญญา.....		74
	2.1.1 หลักกฎหมายทั่วไป..	76
	2.1.1.1 หลัก	
กฎหมายทั่วไปที่นำมาบังคับใช้ในการวินิจฉัยข้อพิพาทจากสัญญาสัมปทาน		
ในกรณีพิพาทต่าง ๆ.....		78
	คดี Lena	
Goldfields Ltd. Arbitration.....		78
	Abu Dhabi	
Case.....		78
	Ruler of Qatar	
v. International Marine Oil Company Ltd.		78
	Supphire	
International Petroleum Ltd. v. National Iranian		79
Oil Company		
	Kingdom of	
Saudi Arabia and the Arabian American Oil Company		82
	Government of	
the State of Kuwait and the American Independent Oil		83
Company		
	2.1.1.2 แหล่งที่มา	
ของหลักกฎหมายทั่วไปที่จะนำมาบังคับใช้ในสัญญา		84
	2.1.2 จารีตประเพณีระหว่าง	
ประเทศ.....		87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 ข้อกำหนดอนุญาโตตุลาการ	
ในสัญญา (Arbitration clause)	88
3.4.1 ความเป็นเอกเทศ	
ของข้อตกลงอนุญาโตตุลาการ.....	90
3.4.2 ลักษณะของอนุญาโต	
ตุลาการในสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจและบริษัท	
เอกชนต่างประเทศ.....	92
3.4.2.1 การระงับ	
ข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการเฉพาะกิจ.....	92
3.4.2.2 การระงับ	
ข้อพิพาทโดยสถาบันอนุญาโตตุลาการ.....	93
3.4.2.3 กฎหมาย	
วิธีพิจารณาในการระงับข้อพิพาทจากสัญญาโดยอนุญาโตตุลาการใน	
สัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจและบริษัทต่างประเทศ....	95
ก. วิธีพิจารณา	
ความที่เป็นไปตามกฎข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการ.....	95
ข. วิธีพิจารณา	
ความตามบทบัญญัติแห่งศาล.....	97
สัญญาเงินกู้.....	97
สัญญาสัมปทาน	
ปิโตรเลียม.....	97
วิธีพิจารณาความ	
ของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ความรับผิดชอบระหว่างประเทศในสัญญาระหว่างรัฐและเอกชน ต่างประเทศ.....	103
1. ความรับผิดชอบระหว่างประเทศของรัฐในสัญญาระหว่าง รัฐและเอกชนต่างประเทศ.....	104
2. แนวทฤษฎีความรับผิดชอบระหว่างประเทศของรัฐใน สัญญาระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศ.....	107
2.1 La conception maximaliste (แนวทฤษฎี ความรับผิดชอบอย่างสูงสุด).....	107
2.1.1 แนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศ.....	112
2.1.2 คำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศ.....	114
2.2 ความรับผิดชอบอย่างน้อยสุด (La conception minimaliste)	116
2.2.1 แนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศ.....	125
2.2.2 คำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศ.....	127
2.3 การเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ระหว่างประเทศของรัฐในสัญญาระหว่างรัฐและเอกชนต่าง ประเทศโดยเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ เกี่ยวกับสัญญา (le droit international des contrats)	131
2.3.1 กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสัญญา (le droit international des contrats).....	134
ก. แหล่งที่มาในคานารูปแบบ (Sources (formaelles)	135

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ข. แหล่งที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ
	เกี่ยวกับสัญญาในคานันเนื้อหา (sources materielles) 137
	2.3.2 การวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการที่สนับสนุน
	หลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสัญญา..... 138
	3. ข้อคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับความรับผิดชอบระหว่าง
	ประเทศในสัญญาระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศ..... 140
4	ความรับผิดชอบในสัญญาระหว่างส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไทย
	และบริษัทเอกชนต่างประเทศที่อยู่ในบังคับของกฎหมายภายใน..... 147
	1. กฎหมายภายในที่นำมาบังคับใช้ในสัญญาระหว่างส่วนราชการ
	หรือรัฐวิสาหกิจและเอกชนต่างประเทศ..... 148
	1.1 บทบัญญัติกฎหมายไทย..... 148
	1.1.1 เหตุผลในทางกฎหมายของการเลือก
	บทบัญญัติกฎหมายไทยมาบังคับใช้ในสัญญา..... 149
	1.1.2 ผลของการเลือกกฎหมายไทยมาบังคับ
	ใช้ในสัญญา..... 151
	ก. นิติสัมพันธ์จะเป็นไปตามบทบัญญัติ
	กฎหมายไทย..... 151
	ข. ขจัดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น
	จากการปฏิบัติตามสัญญาในกรณีกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ
	เรียบร้อยของประชาชน..... 152
	ค. การเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติกฎหมายไทย
	จะมีผลต่อการปฏิบัติตามสัญญา..... 153

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
1.2 กฎหมายต่างประเทศ.....	155
1.2.1 ข้อจำกัดการใช้กฎหมายต่างประเทศตาม กฎหมายไทยในสัญญาเงินกู้.....	156
1.2.1.1 ข้อจำกัดตามมาตรา 5.....	156
1.2.1.2 ข้อจำกัดเฉพาะเรื่อง.....	158
2. สาเหตุของความรับผิดชอบในสัญญาของคู่สัญญาภาคีรัฐบาล.....	158
2.1 การผิดสัญญาหรือการไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยตรง.....	158
2.2 การไม่ปฏิบัติตามสัญญาโดยวิธีการที่ไม่อาจจะถือว่าเป็น เป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาอย่างแท้จริง.....	159
3. ความรับผิดชอบในสัญญาและความรับผิดชอบระหว่าง ประเทศ.....	160
3.1 ความรับผิดชอบในสัญญา.....	160
3.2 ความรับผิดชอบระหว่างประเทศในสัญญาระหว่าง รัฐและเอกชนต่างประเทศที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายภายใน.....	163
4. หลักกฎหมายระหว่างประเทศบางประการที่ทำให้ คู่สัญญาภาคีรัฐบาลมีความรับผิดชอบระหว่างประเทศ ในสัญญา.....	166
4.1 หลักกฎหมายปิดปาก.....	166
4.1.1 ความหมาย.....	167
4.1.2 รูปแบบของหลักกฎหมายปิดปาก.....	168
4.1.3 หลักกฎหมายปิดปากในสัญญา ระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศ.....	169
ก. การไม่ยอมรับความสมบูรณ์ในทาง	170

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กฎหมายของสัญญา.....	170
ข. การตีความหน้าที่ต่าง ๆ ในสัญญา	
ให้แตกต่างจากการตีความหน้าที่ในสัญญาแต่เดิม.....	172
4.2 หลักการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต.....	173
4.2.1 การนำหลักการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตมา	
บังคับใช้ในสัญญา	174
4.2.2 หลักการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตในสัญญา	
ระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศ.....	176
5 ความรับผิดชอบในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	179
1. ความรับผิดชอบในสัญญาจากการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือ	
เพิกถอนสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	181
1.1 สถานภาพของข้อกำหนดหน้าที่ ข้อ 12 "การเคารพ	
ต่อข้อกำหนดขั้นมูลฐาน" (1) ในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	183
ก. ความหมายของข้อกำหนดให้ความมั่นคง	
(Stabilization clause)	184
ข. ความหมายของข้อกำหนดที่จะไม่เปลี่ยนแปลง	
(Intangibility clause)	185
ค. ข้อกำหนดหน้าที่ ข้อ 12 (1) ตามความหมาย	
ของข้อกำหนดให้ความมั่นคงและข้อกำหนดที่จะไม่เปลี่ยนแปลง	
(Stabilization and Intangibility clause).....	186
ง. ตัวอย่างของข้อกำหนดให้ความมั่นคง	
(stabilization clause) และข้อกำหนดที่จะเปลี่ยนแปลง	
(intangibility clause) ในสัญญาสัมปทานระหว่างรัฐและ	
เอกชนต่างประเทศอื่น ๆ	191

สารบัญ (ต่อ)

บท

หน้า

ตัวอย่างของข้อกำหนดให้ความมั่นคงในสัญญา อื่น ๆ	191
ตัวอย่างของข้อกำหนดที่จะไม่เปลี่ยนแปลงใน สัญญาอื่น ๆ	194
1.2 อุดมคติทางกฎหมายของข้อ 12 "การเคารพต่อ ข้อกำหนดขั้นมูลฐาน" (1) ในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	196
1.2.1 ข้อ 12 "การเคารพต่อข้อกำหนดขั้นมูลฐาน" (1) สถานภาพในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	196
1.2.2 อุดมคติทางกฎหมายของข้อ 12 (1) ในสัญญาสัมปทาน ปิโตรเลียมตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ.....	196
2. ความรับผิดชอบในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียมจากการนำ มาตรการโอนเป็นของรัฐ (Nationalization) มาบังคับใช้.....	209
2.1 สิทธิในการโอนเป็นของรัฐ (Nationalization).....	201
2.1.1 การโอนเป็นของรัฐ (Nationalization) ในหลักกฎหมายระหว่างประเทศ.....	213
ก. หลักประโยชน์ในทางมหาชน (Public Utility).....	213
ข. การไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimina- tion).....	218
ค. การชดเชยค่าทดแทนความเสียหาย (Compensation).....	220
2.1.2 ทัศนะของประเทศกำลังพัฒนาเกี่ยวกับการโอนเป็น ของรัฐ (Nationalization).....	222
2.2 การจำกัดสิทธิของรัฐในการนำมาตรการโอนเป็นของ รัฐมาบังคับใช้ในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	227

สารบัญ (ต่อ)

บท

หน้า

2.2.1	ข้อกำหนดหน้าที่ในสัญญาสัมปทานและสิทธิ	
	ในการโอนเป็นของรัฐ (Nationalization)	228
	ก. ทศนะจากนักกฎหมาย.....	228
	ข. การวินิจฉัยโดยอนุญาโตตุลาการ.....	234
	1. Texaco Calasiatic V. The	
	Government of Libyan Arab Republic	234
	2. Government of Kuwait V.	
	American Independent Oil Company	236
	ค. การจำกัดสิทธิในการนำมาตรการโอน	
	เป็นของรัฐมาบังคับใช้ตามข้อ 12 (1) (ก).....	242
2.2.2	กฎบัตรว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ในทาง	
	เศรษฐกิจของรัฐ มาตรา 2 ในบทที่ 2 และหลักกฎหมายจารีต	
	ประเพณีระหว่างประเทศ.....	245
	ก. อำนาจของมติสมัชชาสหประชาชาติที่	
	จะก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ของหลักกฎหมายระหว่างประเทศ.....	245
	ข. คุณค่าของหลักการในบทที่ 2 มาตรา 2	
	ของกฎบัตรว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ในทางเศรษฐกิจของรัฐและกฎหมาย	
	จารีตประเพณีระหว่างประเทศ.....	248
2.2.3	ความรับผิดชอบของรัฐในสัญญาจากการ	
	ละเมิดข้อจำกัดสิทธิในการนำมาตรการโอนเป็นของรัฐมาบังคับใช้	
	ในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม.....	252
3.	ข้อยกเว้นความรับผิดชอบในสัญญาจากการละเมิดข้อ 12	
	"การเคารพต่อข้อกำหนดชั้นมูลฐาน" (1) ในสัญญาสัมปทาน	
	ปิโตรเลียม.....	256

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3.1 สิทธิของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในการทำความตกลงใหม่ (Renegotiation)	257
3.2 สิทธิในการขอเพิกถอนจากการปฏิบัติตามหน้าที่ในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียมข้อ 12 (1).....	260
3.2.1 หลักการเปลี่ยนแปลงในภาวะการณ์ (Principle of Changed Circumstances)	261
3.2.2 การนำหลัก Resbus sic stantibus มาบังคับใช้ในสัญญาสัมปทาน.....	267
4. ความรับผิดชอบในสัญญาสัมปทานปิโตรเลียมของคู่สัญญาฝ่ายรัฐในกรณีที่ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาหรือความตกลงเกี่ยวกับการคุ้มครองการลงทุนกับประเทศอื่น.....	271
4.1 หลักกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดให้รัฐภาคีในสนธิสัญญา.....	273
4.2 พันธกรณีเกี่ยวกับการโอนเป็นของรัฐในสนธิสัญญาหรือความตกลงเกี่ยวกับการคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ.....	275
ก. พันธกรณีเกี่ยวกับการโอนเป็นของรัฐในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่ ไอร์แลนด์เหนือเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนและคุ้มครองการลงทุน.....	277
ข. พันธกรณีเกี่ยวกับการโอนเป็นของรัฐในสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหรัฐอเมริกา.....	282

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
6	การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (Reparation) ในสัญญา ระหว่างรัฐและเอกชนต่างประเทศ.....	290
	1. การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากความรับผิดชอบ ระหว่างประเทศ.....	291
	1.1 ลักษณะและขอบเขตของหน้าที่ในการชดใช้ ค่าสินไหมทดแทน.....	294
	1.2 รูปแบบของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	295
	1.2.1 รูปแบบของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ทางกฎหมาย (Reparation lato sensu)	296
	1.2.1.1 รูปแบบดั้งเดิมของการชดใช้ ค่าสินไหมทดแทน.....	296
	1.2.1.2 คำตัดสินที่เป็นการประกาศ (Declaratory judgements)	298
	1.2.2 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยแท้จริง (Reparation stricto sensu)	299
	1.2.2.1 การชดใช้ค่าเสียหายด้วย สิ่งเดียวกัน (Restitutio in kind or Restitutio in intergrum).....	300
	ก. คดีเกี่ยวกับกฎหมาย ระหว่างประเทศ.....	302
	Chorzow Factory case	302
	Mavrommatis Jerusalem	
	Concessions	303
	Martini case	303

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	Texaco Overseas	
	Petroleum Co./California Asiatic Oil	
	Co. v. The Government of the Libyan Arab	
	Republic	330
	ข. ทิศนะจากนักกฎหมาย.....	308
	1.2.2.2 ความเสียหาย (Damages)	312
2.	การชดใช้ค่าทดแทนเนื่องจากการโอนเป็นของรัฐ	
	(Nationalization)	314
	2.1 หลักกฎหมายอันเป็นที่มาของการชดใช้ค่าทดแทนจาก	
	การโอนเป็นของรัฐ.....	315
	2.1.1 หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิที่ได้รับ	
	(Acquired rights)	315
	2.1.2 หลักกฎหมายว่าด้วยลาภมิควรได้	
	(Unjust enrichment)	321
	2.2 มาตรฐานในการคำนวณมูลค่าของค่าทดแทน	
	จากการโอนเป็นของรัฐ.....	326
	2.2.1 การชดใช้ค่าทดแทนที่ฉับพลัน พอเพียง	
	และบังเกิดผลจริงจัง (Prompt, adequate and	
	effective compensation)	327
	2.2.1.1 การวินิจฉัยโดยศาลหรือ	
	อนุญาโตตุลาการ.....	330
	Chorzow Factory Case	330
	Anglo Iranian Oil Co. Case	331
	Lena Goldfields Arbitration	331

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.2.1.2 การเสนอข้อคิดเห็นโดยนัก	
กฎหมายและแนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศ.....	331
2.2.2 มาตรการชดเชยค่าทดแทนที่เหมาะสม	
(Appropriate compensation).....	333
2.2.3 ตัวอย่างการวินิจฉัยการชดเชยค่าทดแทน	
จากการโอนเป็นของรัฐในคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ.....	337
2.2.3.1 B.P. Exploration Co.	
(Libya) Ltd : The Government of the Libyan	
Arab Republic.....	337
2.2.3.2 Libyan American Oil	
Company V. The Government of the Libyan Arab	
Republic.....	337
2.2.3.3 The Government of	
the State of Kuwait V. The American Independent	
Oil Company (ANIMOIL).....	341
7 สรุปการวิจัยและขอเสนอแนะ.....	358
บรรณานุกรม.....	373
ภาคผนวก.....	389